

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
neuvoston asetukseksi (yleinen tullietuusjärjestelmä
(GSP))**

Perustuslain 96 §:n mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 20 päivänä lokakuuta 2004 esittämä ehdotus (KOM(2004) 699 lopullinen) neuvoston asetukseksi Euroopan yhteisön yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP)) muuttamiseksi sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 2005

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

Yksikönpäällikkö Jukka Nystén

EHDOTUS NEUVOSTON ASETUKSEKSI EUROOPAN YHTEISÖN TULLIETUUSJÄRJESTELMÄN (GSP) UUDISTAMISEKSI**1. Yleistä**

Yhteisön yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP) asetuksen (EY) N:o 2501/2001 voimassaoloaika päättyy vuoden 2005 lopussa. Komissio julkaisi heinäkuussa 2004 uutta järjestelmää koskevan tiedonannon seuraavaksi kymmenvuotiskaudeksi vuosille 2006-2015. Neuvoston päätelmät tiedonannosta hyväksyttiin yleisten asiain ja ulkosuhteiden neuvostossa 11.10.2004.

Komissio julkaisi ehdotuksen GSP-asetukseksi 20.10.2004 asiakirjassa KOM(2004)699 lopullinen. Uuden asetuksen yksityiskohtainen käsittely alkoi GSP-työryhmässä marraskuussa 2004. Työryhmäkäsittely on tarkoitus saada päätökseen maaliskuussa 2005, jolloin asetus viedään neuvostoon. Komissio esittää asetusehdotuksessa, että uusi GSP-asetus tulisi voimaan 1.7.2005 ja olisi voimassa vuoden 2008 loppuun asti.

Ehdotuksen oikeusperusta on artikla 133 (määräenemmistö), mikä ei edellytä Euroopan parlamentin kuulemistä. Vapaaehtoinen kuuleminen on kuitenkin mahdollista. Neuvosto on lähettänyt ehdotuksen Euroopan parlamentille sekä talous- ja sosiaalikomitealle.

2. Asetuksen sisältö

Komission suunnitelmissa on ollut nykyisen järjestelmän perusteellinen uudistaminen. Tavoitteena on tehdä GSP-järjestelmästä entistä yksinkertaisempi ja ennakoitavampi, jotta järjestelmän nykyinen alhainen käyttöaste saataisiin nousemaan. Nykyisen järjestelmän

käyttöastetta on eri arvioiden mukaan alentanut myös maailmankauppaneuvottelujen tuloksena saavutetut yleiset tullinalennukset sekä lukuisat alueelliset kauppajärjestelyt. Komission suunnitelmissa on kohdistaa GSP:tä enemmän vähiten kehittyneille maille (LDC) ja muille haavoittuville kehitysmaille. Käytännössä komissio haluaa kehittää sellaisen järjestelmän, josta Kiinan ja Intian kaltaisten maiden kilpailukykyiset sektorit poistetaan etuuskohtelun piiristä.

Kokonaan GSP-asetuksen ulkopuolelle on tarkoitus jättää maat, jotka hyötyvät muista preferenssijärjestelyistä (maat joiden kanssa EU:lla on vapaakauppasopimus). Tarkoitus on kuitenkin varmistaa, että muista preferenssijärjestelyistä hyötyvät maat saavat jatkossakin vähintään GSP-tasoiset tullietuudet.

Asetusehdotuksessa esitetään GSP-järjestelmää, joka koostuisi seuraavista osista:

2.1. Yleinen GSP-kohtelu - pääosin ennal-laan, joskin tuotekatetta on hieman nostettu, kun mukaan on otettu eräät kala- ja maataloustuotteet. Asetuksessa tehdään jako sensitiivisiin ja ei-sensitiivisiin tuotteisiin. Eiusensitiiviset tuotteet voidaan tuoda tullivapaasti ja sensitiivisten tuotteiden osalta GSP-tuonti tukee suosituimmuuskohtelua (MFN) alemmilla tulleilla. Etuisuuksia on poistettu (graduaatio) siirtymällä nykyistä laajempiin tuotealajakonaisuuksiin sekä perustamalla graduointi tuontivolyymiin. Mikäli tietyn maan tietyn sektorin osuus koko EU:n GSP-tuonnista ylittää 15 % (tekstiileissä 12,5%), sektori graduoituu järjestelmästä. Graduointi kohdistuu erityisesti Kiinaan. Komission

muutettua esityksensä niin, että graduointi lasketaan EU-25 tuontitilastojen mukaan, Suomen kannalta merkittävin graduoitava sektori on Venäjän kemiansektori. Graduotavista sektoreista päätetään koko asetuksen voimassaoloajaksi.

2.2 "GSP+", korvaa entiset kolme kannustin (insentiivi) menettelyä (luonnonsuojelu-, huume-, ja työntekijöiden oikeudet). GSP+ yhdistää kestävään kehitykseen ja hyvään hallintoon liittyviä kv. sopimuksia. Sopimukseen kuuluu kaikki keskeisimmät ihmisoikeussopimukset, ympäristösopimuksia, korruptionvastaisia ja työelämän normeihin liittyviä sopimuksia. Etuuden saamiseksi edellytetään valtaosan em. sopimuksista ratifiointia ja toimeenpanoa, sekä sitoutumista kaikkiin asetusehdotuksessa mainittuihin 27 sopimukseen vuoteen 2008 mennessä. Seuranta toteutuisi sopimuksen omien valvontamenetelmien avulla, kuitenkin niin, että komissio viime kädessä päättää etuuden myöntämisestä. Komission esityksen mukaan asetus julkaistaisiin 3 kk ennen sen voimaantuloa ja potentiaalisilla GSP+ edunsaajilla olisi kolme kuukautta aikaa hakea insentiivikohtelu. Komission päätettyä edunsaajista etuuskohtelua ei voisi enää hakea koko asetuksen voimassaoloaikana.

2.3. EBA (Everything but Arms), kattaa vähiten kehittyneet maat ja antaa niille tullivapaan kohtelun kaikissa tuotteissa (paitsi aseissa ja ammuksissa). Banaanien, sokerin ja riisin osalta tullit poistuisivat asteittain vuoteen 2006 (banaanit) ja 2009 (sokeri 07/2009 ja riisi 09/2009) mennessä.

Alkuperäsääntöuudistusta käsitellään tullikoodeksikomiteassa, mutta aiheesta on keskusteltu myös GSP-työryhmässä. Sääntöjen mahdollinen helpottaminen saattaa vaikuttaa merkittävästi GSP-järjestelmän hyödynnettävyyteen. Eräät jäsenmaat, mm. Ruotsi ovat ehdottaneet täyskumulaatiomahdollisuutta GSP-maiden välillä (mahdollisuus käydä raaka-aine ym. -kauppaa kaikkien edunsaajamaiden kesken sen vaikuttamatta tuotteen alkuperään EU-alueelle tuotaessa). Täyskumulaatio kuitenkin todennäköisesti hyödyttäisi eniten kilpailukykyisimpiä kehitysmaita ja olisi siten sekä kehitys- että kauppapolitisesti ongelmallista. Komissio puoltaa osin tästä syystä alueellista kumulaatiota.

3. **Lainsäädännölliset vaikutukset**

Neuvoston hyväksyttyä asetuksen se tulee voimaan kaikissa jäsenmaissa asetuksessa säädettyinä ajankohtana. Komissio esittää asetuseronnoksessa, että uusi GSP-asetus tulisi voimaan jo 1.7.2005. On mahdollista, että esitetty voimaantuloaika on liian kireä.

4. Taloudelliset vaikutukset

Asetuksella ei ole yhteisön tai jäsenmaiden budjetin meno puolelle kirjattavaksi tulevia vaikutuksia. Sen soveltaminen johtaa tullien alennettuun kantamiseen tai kantamatta jättämiseen. Kun kannettavat tullit tilitetään yhteisölle, Suomelta jäisi saamatta vain tullikannosta suoritettava korvaus. Komissio on arvioinut, että asetus aiheuttaa vuositasolla 2,2 miljardin euron tullien kantamatta jäämisen yhteisötasolla.

5. Poliittiset vaikutukset

GSP-järjestelmän ensisijainen tarkoitus on edistää kehitysmaiden integroitumista kansainväliseen kauppajärjestelmään. Järjestelmän tulisi edistää erityisesti köyhimpien kehitysmaiden vientituotteiden markkinoillepääsyä yhteisössä. Asetus auttaa kehitysmaita hyötymään globalisaatiosta yhdistämällä kaupan ja kestävä kehityksen toisiinsa.

6. Valtioneuvoston kanta

Suomi on tukenut kehitysmaiden taloudellisen kehityksen edistämistä myös tullietuusjärjestelmän avulla. Valtioneuvosto tukee periaatteessa asetusehdotusta.